

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

बौद्धदर्शनम्
आचार्यः : द्वितीय-सत्रार्द्धः

DSCC – 20

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	1. बुद्धवचनानां वर्गीकरणम्। 2. सौत्रान्तिकनिकायस्य प्रादुर्भावो विकाशश्च।	1	16-20
2	1 प्रथमा संगीतिः। 2. द्वितीया संगीतिः। 2 अष्टादश बौद्धनिकायाः। 4. तृतीया संगीतिः 5. चतुर्थी संगीतिः।	1	16-20
3	1 बुद्धवचनानां नेयार्थ-नीतार्थता। 2. पुद्गलविचारः 3 प्रतीत्यसमुत्पादः। 4. बाह्यार्थविमर्शः।	1	16-20
4	1 क्षणभङ्गविमर्शः। 2. शब्दार्थसम्बन्धविमर्शः।	1	16-20

सहायकः सन्दर्भग्रन्थः

1. सौत्रान्तिकदर्शनम्, ग्रन्थकारः प्रो. रामशंकर त्रिपाठी,
प्रकाशक- केन्द्रीय उच्च तिब्बती शिक्षा संस्थानम्, सारनाथ, वाराणसी, 1990

बौद्धदर्शनपालिविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. गुरुचरण सिंह नेगी

दिनांकः 15.01.2025

हस्ताक्षरम्

बौद्धदर्शनम्
आचार्यः : द्वितीय-सत्रार्द्धः

DSCC - 21

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	इन्द्रियार्थाधिपत्यम्, सास्त्रवेन्द्रियाणि, विपाकाविपाकेन्द्रियाणि,	1	16-20
2	कुशलाकुशलाव्याकृतेन्द्रियाणि, दर्शनभावनादेयाहेयानि इन्द्रियाणि, इन्द्रियविपाकः, इन्द्रियनिरोधः, श्रामण्यफलप्राप्तिकाले इन्द्रियाणि	1	16-20
3	सहोत्पानियमः, चैतसिकविभागः, महाभूमिका: चैत्ता: कुशलमहाभूमिका: चैत्ता:, क्लेशमहाभूमिका: चैत्ता:, अकुशलमहाभूमिका: चैत्ता:, परीतक्लेशमहाभूमिका: चैत्ताश्च	1	16-20
4	चित्तविप्रयुक्तसंस्काराः, सभागता, समापत्तिविचारः, जीवितम्, लक्षणानि, नामकायादयः, हेतुचर्चा, प्रत्यविमर्शश्च	1	16-20

निर्धारितः पाठ्यग्रन्थः

1. आचार्यसुबनधुविरचितम् अभिधर्मकोशम् (द्वितीयकोशस्थानम्) सम्पादक- द्वारिकादास शास्त्री,
प्रकाशक- बौद्धभारती, वाराणसी, 2008
2. आचार्यसुबन्धु- प्रणीतः अभिधर्मकोशः, महापंडित-राहुल-सांकृत्यायन नालन्दिकाभिधया
टीकया परिशिष्टादिना च सहितः, सम्पादक- संघसेन सिंहः, प्रकाशक- राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्,
नव देहली, 2012

बौद्धदर्शनपालिविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. गुरुचरण सिंह नेगी

दिनांकः 15.01.2025

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

बौद्धदर्शनम्
आचार्यः : द्वितीय-सत्रार्थः

DSCC - 22

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	1 पुब्बजातिकथा। 2. पूरणकस्सपेन मिलिन्दस्स समागमो। 3. मक्खलिंगोसालेन मिलिन्दस्य समागमो। 4. आयस्मता अस्सगुत्तेन भिक्खुसंघो संनिपातितो। 5. महासेन देवपुत्तं इधागमनाय याचेसि। 6. रोहणस्स दण्डकम्मं। 7. नागसेनस्स दहरकालो। 8. रोहणेन नागसेनस्स समागमो। 9. नागसेनस्स पब्बज्जा।	1	16-20
2	1. नागसेनस्स दण्डकम्मं धम्मदेसना च। 2. नागसेनस्स पाटलिपुत्तगमनं अरहन्तभावो च। 3. आयुपालेन मिलिन्दस्य समागमो। 4. नागसेनेन मिलिन्दस्स पठमसमागमो। 5. रथूपमाय अनत्तवावदीपनं 6. वस्सगणनपञ्चो।	1	16-20
3	1 पण्डितावादो राजवादे च। 2. अनन्तकायस्स उपासकत्तं। 3 किमत्था पब्बज्जा। 4 को न पटिसंदहति 5. मनसिकारलक्खणं। 6. पञ्जाय लक्खणं। 7 कुसला धम्मा। 8. न च सो, न चअञ्जो। 9 जातिकखयजाणं। 10. जाणं च पञ्जा च। 11. कायिका चेतसिका च वेदना। 12. को पटिसन्दहति 13. ननु नागसेनो परिसन्दहिस्सति।	1	16-20

बौद्धदर्शनपालिविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. गुरुचरण सिंह नेगी

दिनांकः 15.01.2025

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

4	1 कुतमं नामं रूपं च 2. तयो अद्वा। 3. अविज्जामूलका के 4. पुरिमा कोटि न पञ्जायति। 5. कतमा पुरिमा कोटि 6. सङ्खारानं उप्पादो निरोधो च 7. भवन्ता येव सङ्खारा जायन्ति। 8. न हेत्थ वेदगू उपलब्धति। 9. पठमं चक्खुविज्जाणं, पच्छा मनोनिजाणं। 10. फस्सपमुखा धम्मा 11. चेतसिका धम्मा एकभावगता।	1	16-20
---	---	---	-------

सहायकः सन्दर्भग्रन्थः

1. धम्मपदपालि एवं मिलिन्दपञ्चो (पठमदुतिया परिच्छेदा)।
प्रकाशक - पालि-अध्ययन-केन्द्रम्, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, लखनऊ-परिसरः, 2020
2. मिलिन्दञ्चपालि, सम्पादकः - स्वामी द्वारिकादासशास्त्री, प्रकाशक - बौद्धभारती, वाराणसी,
2006

बौद्धदर्शनपालिविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. गुरुचरण सिंह नेगी

दिनांकः 15.01.2025

हस्ताक्षरम्

बौद्धदर्शनम्
आचार्यः : द्वितीय-सत्रार्द्धः

DSCC - 23

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	1. त्रिंशिकाविज्ञप्तिमात्रतासिद्धिप्रकरणस्य प्रयोजनम्। 2. विज्ञानवादिदृष्ट्य पुद्गलनैरात्म्यम्। 3. विज्ञप्तिमात्रतादृष्ट्या धर्मनैरात्म्यम्। 4. माध्यमिकदृष्ट्या पुद्गलनैरात्म्यम्। 5. शून्यवादीनां मतानुसारं धर्मनैरात्म्यम्।	1	16-20
2	1. विज्ञानपरिणामे आत्मधर्मोपचारः। 2. विज्ञानपरिणामस्य भेदः। 3. आलयविज्ञानम्। 4. स्पर्शमनस्कारवित्संज्ञाचेतनानां लक्षणम्।	1	16-20
3	1. क्लिष्टमनोविज्ञानम्। 2. द्विप्रकाराः चैत्ताः। 3. कुशलाकुशलान्याकृताः के 4. पञ्च विनियताः चैतसिकास्तेषां च लक्षणानि। 5. एकादश कुशलचैतसिकास्तेषां च लक्षणानि। 6. षट् क्लेशचैतसिकास्तेषां च लक्षणानि। 7. विंशतिः उपक्लेशचैतसिकास्तेषां च लक्षणानि।	1	16-20

बौद्धदर्शनपालिविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. गुरुचरण सिंह नेगी

दिनांकः 15.01.2025

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

4	1. चत्वारः अनियता अन्यथाप्रवृत्ताः वा चैतसिकाः। 2. षड् विज्ञानानि 3. किं मनोविज्ञानं चक्षुरादिविज्ञानैः सह प्रवर्तते, विना वाः उत नैव 4. समापत्तिद्वयनिरूपणम् 5. विज्ञप्तिमात्रे प्रतिसन्धानव्यवस्था 6. लक्षणत्रयं स्वभावत्रयञ्च।	1	16-20
---	--	---	-------

सहायकः सन्दर्भग्रन्थः

1. आचार्यवसुबन्धुप्रणीतं विज्ञप्तिमात्रतासिद्धिप्रकरणद्वयम् (त्रिंशिकाविज्ञप्ति-मात्रतासिद्धिः)
प्रकाशक-सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, 1992
2. आचार्यवसुबन्धुप्रणीता विज्ञप्तिमात्रतासिद्धिः (त्रिंशिका विज्ञप्तिमात्रतासिद्धिः),
प्रकाशक - केन्द्रीय बौद्ध विद्या संस्थान, चोगलमसर, लेह लदाख, 1984

बौद्धदर्शनपालिविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. गुरुचरण सिंह नेगी

दिनांकः 15.01.2025

24

हस्ताक्षरम्